

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XI. An detur actus moralis indifferens ad moralem bonitatem, & malitiam, five ad merendum, & demerendum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

Hinc est disparitas, cur actus extensus non augeat vim merendi; finis namque præmij est incitatio ad virtutem, qui finis obtinetur positione solius actus interni de se efficacis,

§. XI.

An detur actus moralis indifferens ad moralem bonitatem, & malitiam, sive ad merendum & demerendum?

577. **D**upliciter potest actus moralis, seu liber esse indifferens ad honestatem, & inhonestatem. Primò secundum speciem. Secundo in individuo. Indifferens secundum speciem hoc loco dicitur actus, qui præcisè ex objecto, à quo specificatur, sive qui ex ratione sua specifica, seu tendentia in objectum suum ut præcisum à circumstantijs, nec sit moraliter bonus, nec moraliter malus: ejusmodi actus sunt ambulatio, locutio, cogitatio &c. ut sic præcisè spectata.

Verùm quia nullum individuum est realiter ponibile sine omnibus circumstantijs ad actum in individuo requisitis antecedentibus, comitantibus & consequentibus (ab his enim plenè singularizatur, seu ultimo determinatur in sui exercitio ad bonitatem, aut malitiam saltem materiale in individuo) quæstio est: an aliquis actus moralis non modo spectato ejus directo objecto, ac principali, sed sumptus cum omnibus circumstantijs propositis voluntati, sit moraliter nec bonus, nec malus? si talis detur,

hic est in individuo indifferens, secùs si non datur.

Conveniunt Doctores: quod per accidens detur actus indifferens tam secundum speciem, quàm in individuo contra Pallavic. & Esparza. Nempe defectu advertentiæ ad malitiam, & bonitatem materiale objecti, & circumstantiarum; aut posito errore invincibili, quod actus sit indifferens tam quo ad objectum, quàm quo ad finem, & circumstantias.

Quæstio igitur est: an per se loquendo datur actus tam quoad speciem, quàm quoad individuum indifferens indifferentià potissimum materiali, seu re ipsa illi conveniente, qui cum veritate seu secluso errore propositus nec honestus, nec turpis appareat, nec sit præceptus à DEO, nec prohibitus, nec consultus, sed permissus ac eatenus licitus?

Prima opinio Pallavicini apud Haulnold *lib. 2. Theolog. num. 367.* negat actum tam quoad speciem, quàm in individuo indifferentem. Comunior Thomi-

mistarum concedit quoad speciem, secus quoad individuum, apud Vasq. 1. 2. D. 52. cap. 1. quorum opinio iudice Vasq. cap. 2. est satis probabilis: ipse verò ibi, & sequentibus cum Scotistis defendit actuum indifferentiam secundum speciem, ac in individuo.

578. Dico primò: dari actus tam internos, quàm externos humanos secundum speciem indifferentes. Probat ex S. Hieronimo in *Epist. ad August.* expresse docente: *quod ambulare, nares emungere, sputa ejicere nec barium nec malum sit.*

Ratio est: quod quædam objecta secundum se spectata seclusis circumstantiis nec sint à DEO prohibita, nec præcepta: ut ambulare, barbam fricare, se calefacere &c. nulla enim in his relucet materialis honestas, aut turpitudine, seu nec placent, nec displicent voluntati.

Dico secundo per se loquendo dari non posse actum in individuo indifferentem indifferentia morali materiali, proinde omnis actus liber in individuo est moraliter bonus, aut moraliter malus seu formaliter imputabilis ad laudem, aut vituperium. Nisi, uti ex Doctorum consensu præmissi, interveniat defectus advertentiæ, aut error invincibilis, probatur: omnis actus voluntatis fertur, vel in media, vel in finem: si in finem, hic aut est honestus, aut inhonestus: aut jucundus sive delectabilis. Si est honestus, jam intentio ejus est moraliter bona: si inhonestus, est moraliter mala: si delectabilis, delectabilitas, vel intenditur ut finis ultimus, vel ut finis non ultimus, vel ut finis non ultimus, sed subordinatus: si intenditur ut finis ultimus, eo

ipso intentio est turpis, cum recta ratio improbet delectationem statuere pro fine principali, hoc enim est contra ordinem à natura intentum. Natura enim ordinem intendit in eo situm, quod aliqua ordinet ad finem, seu semper assumat ut media; tale bonum est bonum delectabile, quale quod natura nunquam intendat ut finem, sed ut medium, colligitur ex propositione 8. & 9. Innoc. XI. prior ita sonat: *Comedere, & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum &c.* posterior est ita: *opus conjugij ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa, ac defectu veniali.* Ex his propositionibus est manifestum, quod voluptas ut finis præfixa comestioni, & copulæ sit finis inhonestus. At si quis comedat cum voluptate, aut copulam conjugalem exerceat ordinando ejusmodi voluptatem in primo casu ad vitæ conservationem, in secundo ad proles generationem careat omni culpa.

Si autem delectabilitas amatur ut finis subordinatus, tunc amatur ut medium electum ex intentione ulterioris finis hic, vel est bonum honestum, aut inhonestum, aut delectabile. Si primum: est actus honestus, si secundum, est inhonestus: si tertium, redit argumentum proximè factum, ostendens pariter esse actum inhonestum.

Si actus fertur in media: tunc hæc vel sunt honesta, vel inhonesta, vel delectabilia: ubi rursus argumentum factum de fine reponitur.

579. Objicies primò: repugnat species, in qua non sit possibile ullum individuum, sed possibile est actus secundum-

cundum speciem indifferens ad bonum, & malum moraliter, ergo etiam est possibilis quoad individuum.

Respondeo: eo sensu, quo datur actus indifferens secundum speciem, videlicet præcisè, id est, relate ad objectum præcisum à circumstantijs, etiam datur indifferens in individuo; secùs realiter, & positivè consideratus secundum omnes circumstantias illum individuantes. Datur igitur actus in individuo indifferens indifferentiæ præcisiva secùs indifferentiâ positivâ, & omnibus pensatis, inter quæ præcipuè est finis.

Objicies secundò: si cunctis actibus est præfigendus finis honestus: datur præceptum hujus obligationis, sed non datur primò: quia moraliter est observatum impossibile; secundò: quia homo elevatus ad finem supernaturalem obligaretur operari ex motivo supernaturali Charitatis: est enim in statu supernaturali, & amicus DEI, ergo obligatur operari ex motivo amicitiae: sicut, quia est rationalis ac discernit honestum ab inhonesto, obligatur operari ex motivo honesto.

Respond. concessâ majori nego minorem; præceptum hoc fundatur in ipsâ natura rationali, huic enim necessario dissonat, quidquid invertit ordinem à natura intentum; operans autem ex fine non honesto invertit hunc ordinem per num. 578. Ad probationem primam nego assumptum: dum quis operatur moraliter, id est, deliberatè, quia

operans deliberate semper considerat, an sit licita, aut illicita actio? si est licita, & operatur ideo, quia est licita, id est, non vetita, sed permissa: jam est operatio honesta, in quo operandi modo nulla est moralis impossibilitas.

Hinc ad secundam probationem: nego esse obligationem semper operandi ex motivo supernaturali, aut ex motivo charitatis, quia tam lex supernaturalis, quàm amicitia erga DEUM permittit, ut operemur pure ex hoc motivo quia actio est licita.

Quæres: an opinio stans pro indifferentiæ morali actuum in individuo sit damnata in relatis num. 578. propositionibus 8. & 9. Affirmat Filguera apud Cardenas Dissert. 8. num. 15.

Respondeo negativè cum eodem num. 17. & Dominico Viva, ad easdem propositiones num. 13. quia hæc propositio: *licitus est actus in individuo indifferens*, quod non sit damnata formaliter est certum, utpote non idem significans: etiam non est damnata virtualiter: quia non est antecedens, ex quo legitime inferatur damnata, consequentia enim ista est nulla: dantur aliqui actus in individuo indifferentes; vel licitus est actus in individuo indifferens, ergo licitum est comedere aut uxori copulari ob solam voluptatem; est enim argumentum à particulari ad singulare, quod non valet.

